

Ñânj kartâ nânj huin gachrûn Apóstol **SANTIAGO**

**Ga'nín Santiago nuguan' ni'ñanj an riñan
nej dinînt níkò' Ma'an Na'an an**

1 Nùnj huin Santiago, ni gunânj gi'tsí riñan Ma'an Ña'anj an ni huê danj nânj gunânj gitsí riñan Ma'an Señor Jesucristo, ni ga'nín ñanj nan hua riñan nej yùhuìj Estado nej israelita gaya'nìn ga'anj nìn' gächrà' ruhuâ yumiguì.

Rikî Ma'an Ña'anj an nuguan' chrûn nìn' ruhuâ

² Djinjî mä'anj, ganahuin nìhià' ruhuâ nej suj, nga guyumân gâ'lì sañuun riñan nej suj, ³ ni gini'in nej suj si guendâ guyumân ruhuâ nej suj, ni dànanj ganahuin nùkuaj ruhuâ nej suj nga guyumân sañuun riñan nej suj. ⁴ Ni nga gahuin chrûn nej suj ga nùkuaj ruhuâ nej suj, hiô' ni gahuin nej suj guìi gi'hiaj sa níkqa, ni guìi achij gi'hiaj, ni nitaj nùnj gachin riñan nej suj ga' mánj.

⁵ Ni si huâ go'ngo nej suj na'hue gahuin chrûn nìn' ruhuâ, ni gächìnj nej suj riñan Ma'an Ña'anj an, dadin' ga'hue gi'hia si gahuin chrûn nìn' ruhuâ nej suj gachín riñanj ni nitaj si gi'hiaj chij mánj. ⁶ Sani nga gächìnj nej suj ni guyumân yìtìnj ruhuâ nej suj, ni si ganîn huâ' ruhuâ nej suj rayi'í sa gachín nej suj; dadin' nej guìi ganîn huâ' ruhuâ ni huin ninj dàj rûn huin nne ñaq'anj dadin' nitaj si nûn dîn'in, dadin' rânj nanèe ni nagunan' nanèe ni hua'an dànè' garan' ruhuâ nanèe nânj ánj. ⁷ Ni si ganîn ruhuâ nej suj si guìi gi'hiaj dànanj, ni huâ sa ganahuin ra'a ninj gi'hiaj Ma'an Señor. ⁸ Ni guìi ganîn huâ' ruhuâ ni huin ninj guìi nitaj si níkîn' ran nga daran' sa gi'hiaj ninj.

⁹ Ni si huə 'ngo nej suj dinînt ran' àko ni ganahuin nìhià' ruhuâ nej suj, dadin' riñan nej guìi ni nitaj nùnj huin nej suj sanj̄ riñan Ma'an Ña'anj an ni huin nej suj sí du'huee nanj ánj; ¹⁰ sani guìi huə yiru'hue, ni ganakaj ninj sinà'aj a dadin' gi'haij Ma'an Ña'anj an; si giran' ninj dàj rûn' giran' hiaj tàj raq̄ koj o. ¹¹ Dadin' nga gisij̄ guìi ni ûta gahuin ña'an, ni ganakò koj dânj ni nùnj huin si ûta nìhià' hua hiaj gitá raj sani ginin; ni huê danj giran' sí yiru'huee ni ganahuij sô' ngà nej rasun du'hue huə riñan sô'.

Ga nùkuaj ruhuâ ngà nej sañun guyumân riñan

¹² Ganahuin nìhià' ruhuâ nej guìi gunùkuaj gachîn riñan sañuuun, dadin' nga gunùkuaj ninj gachîn ninj riñan sañuuun ni ganahuin rä'a ninj 'ngo korona nìhià' huaa ginun ahui ninj, ni huê danj nanj ga'nì'nà' ninj gi'haij Ma'an Ña'anj an, dadin' gä' gataj Ma'an Ña'anj an si huə niñan si ga'huij ra'a nej guìi 'ì ruhuâj 'ngo korona. ¹³ Si huə 'ngo guìi ni guyumân gakïn'in riñan ninj, ni si ga'hue gataj ninj si Ma'an Ña'anj an huin sa ga'nîn ga'na' gakïn' dan riñan ninj mánj; dadin' Ma'an Ña'anj an ni nitaj si gi'haij gakïn'in, ni ga' nitaj si duguanej gakïn'in riñan nej guìi mánj; ¹⁴ dadin' si nneè kú nej guìi huin ruhuâ gi'haij ninj gakïn'in, huê danj ni gàyì'ì sichre ni duguanej gakïn' huin ruhuâ ninj gi'haij ninj, ni gunùkuaj gakïn' dânj gi'haij gananj ninj nanj ánj. ¹⁵ Ni nga ganîn ruhuâ ninj, gi'haij ninj ahuin nanj gakïn' garan' ruhuâ nneè kú ninj, ni nga gi'haij ninj gakïn'in; ni ganûn gakïn' gahuin ruhuâ ninj gi'haij ninj, huê danj ni gahui' ninj gi'haij gakïn' dânj.

¹⁶ Huê danj ni si gachej ruhuâ nej suj, man dinînj. ¹⁷ Daran' sa sà'a, ni daran' sa nïkqa ni Ma'an Ña'anj nne yâtà'a huin sa ga'nîn ga'naj ni huê Ma'an huin sa gi'haij ga'hue garânj da'nga' ruhuô', ni nitaj si ganadunaj dàj rûn' ganadunâ nej atî'i mân yâtà'a ni nitaj si gisikij dàj rûn' gisiki' gaxù'un mánj. ¹⁸ Ni Ma'an garan' ruhuâ, ni gi'haij si ganahuin nàkà nimân nê' ngà nuguan' yàngà'a, ni gahuîn' dàj run' huin 'ngo chruj tsì'

sin̄in̄ gahiu raa 'ngo chrun dadin' ganahuîn' da'ní Ma'an Ña'anj an.

Dagahuin nej nuguan' gunin̄

¹⁹ Ni 'i ruhuâj ni'ín nej suj dînînj. Rayi'î dan ni ga hio nej suj guendâ gunin̄ nej suj, sanî sî ga hio nej suj guendâ ga'min nej suj mánj, ni si gina'an hio ruhuâ nej suj mánj. ²⁰ Dadin' si gina'an ruhuâ nej suj ni nitaj si gi'hiaj nej suj sa nîka garan' ruhuâ Ma'an Ña'anj an mánj. ²¹ Huê danj, ni gudunâj nej suj daran' nej sa kij huua ni sa yì'ì chre huâ riñan nej suj, ni dàj rûn' ganahuin râ'a nej guì ran' àko 'ngo rasuun huê danj ganahuin râ'a nej suj si-nùguàn' Ma'an Ña'anj an dadin' nuguan' nânj huin sa gi'hiaj gananin ma'an nimân nej suj.

²² Ni si gi'hiaj nej suj si man si gunin̄ nej suj si-nùguàn' Ma'an Ña'anj an mánj, sa gi'hiaj nej suj huin si dagahuin yàngâ' nej suj nuguan' gunin̄ nej suj, ni si gidigañu'unj nej suj ma'an nej suj mánj. ²³ Dadin' si huâ 'ngo nej suj gunin̄ si-nùguàn' Ma'an Ña'anj an sanî nitaj si dagahuin nej suj, ni huin nej suj dàj rûn' huin 'ngo sí gini'hiaj riñan nne gunin̄'in dàj hua riñan sô'. ²⁴ Ni gini'in sô' dàj hua riñan sô', ni ne' rukù ni ga'anj sô', sanî orâ chre ni gini'ñûn sô' dàj hua riñan sô'.

²⁵ Sanî sî ûta hue'ê gini'hiaj ni gana'nîn sâ' sô' nuguan' nîka gunin̄ sô' ni ni'in sô' si nuguan' nânj gi'hiaj giyi'nîn riñan sô', ni ganikün' ran sô' ni dagahuin sô' nuguan' dânj, ni nitaj si gini'ñûn sô' nuguan' dânj ni ga nîhiâ' ruhuâ sô' rayi'î sa gi'hiaj sô'.

²⁶ Ni si huâ 'ngo sí gataj si nîkò' sô' Ma'an Ña'anj an siganînj nej suj, sanî nitaj si huâ gudadû sô' ngâ nej nuguan' ga'min sô' riñan nej dugui' sô', ni gidigañu'unj sô' ma'an sô' ni nitaj nùnj guendâ ni'ñanj si gataj sô' si ni'in sô' Ma'an Ña'anj an mánj.

²⁷ Yi'nîn' nej guì gèe ni yi'nîn' nej guì nitaj si gi'hiaj gakîn' in riñan Ma'an Ña'anj an huin nej guì gi'hiaj dânanj: Ni hua'anj ni'hiaj ninj ni gurugûñu'unj ninj nej silíj nitaj rej ngâ nni ni huê danj nanj gurugûñu'unj ninj nej siyàñà minj giran' sañun,

ní dugumîn ninj mä'an ninj riñan nej gakïn' huä ruhuâ yumiguìi.

Sí gi'hiqaj nñinïn nej dugui'

2 Dínînj mä'anj, nej suj guyumân ruhuâ ni'in Ma'an Señor Jesucristo Ma'an sa ûta hue'ê hua. Ní si gi'hiqaj anêj nej suj 'ngo ní a'ngô nej guiì mánj. ² Dadin' si gatûj 'ngo sí nñun se'ej dêj ra'a ñan nara'hui' nej suj ní ûta sà' hua sigan' sô' ni huê danj nanj gatûj 'ngo sí gâniki chre ní nñun sô' atsij re'èe ñan mân nej suj, ³ ní gi'hiqaj nej suj si sí ña'an doj huin sí hua' sà' sigan' dânj ní gataj nej suj gunin sô': "Gane sô' ñan huä hue'ê doj nânj", ní gataj nej suj gunin sí ganiki: "Ganikin' gahia sô' hiuj nânj, nej si gane sô' riñan hio'óo nan nañj ánj", ⁴ hiô' ní sê si gi'hiqaj nñinïn nej suj dugui' nej suj, ní gahuin nej suj guesì ûta a'nân' ganakaj guendâ ní ûta a'nân' ganîn ruhuâ nej suj rà' saj ûn'!

⁵ Gunin nej suj dinînj mä'an: Sê ganagui Ma'an Ña'anj an nej guiì ganiki mân ruhuâ yumiguìi guendâ gahuin ninj guiì yiru'hue ngà sa guyumân ruhuâ ninj, ní ganahuin ra'a ninj gane ninj ñan nïkaj sun Ma'an Ña'anj an dadin' gata si nàgà'huij ra'a nej guiì 'i ruhuaj rà' saj ûn'. ⁶ Sanì sì gi'hiqaj nej suj si giri' nej guiì ran' àko sina'âj a mánj. Ní sê nda ninaj chre guru'hue nej sí yiru'huee du'hue nej sí ran' àko mínj, ní sê dànanj gunukuaj nej sij ga'anj rë'ej nej sij nej sí ran' àko riñan nej sí nikaj suun mínj. ⁷ Ní sê nej sí yiru'hue dânj huin sa ga'min kij rayi'î siyugui Ma'an Cristo, ní ngà siyugui Ma'an Cristo gachín nì'hiqaj a'ngô nej dinînt rayi'î nej suj nga ga'min àko nej sô' rayi'î nej suj rà' saj ûn'.

⁸ Dùgùnàj gi'hiqaj nej suj si yàngà' hia dagahuin nej suj nuguan' nïkaj sun riñan daran'anj, dàj rûn' taj riñanj ñanj si-nùguàn' Ma'an Ña'anj an: "Ní ga 'i ruhuâ nej suj ní'in nej suj nej dugui' nej suj dàj rûn' 'i ruhuâ nej suj ní'in nej suj mä'an nej suj", ní si dànanj gi'hiqaj nej suj ni dùgùnàj huaj; ⁹ sanì sì gi'hiqaj anêj nej suj 'ngo ní a'ngô nej dugui' nej suj, ní gakïn'in huin sa gi'hiqaj nej suj, ní huä hia ní gi'hiqaj nej suj gakïn'in

dadin' nitaj si ga'nînj si-ley Ma'an Ña'anj an si gi'hiāj nej suj dànanj nî huin nej suj guìi nitaj si dagahuin si-ley Ma'an Ña'anj an nânj ánj. ¹⁰ Dadin' ahuin nânj guìi dagahuin da' hua daran' si-ley Ma'an Ña'anj an, sani si gi'hiāj ninj 'ngo rîn gakîn'in huê danj nî nitaj si dagahuin ninj da' huâ daran' ley gâ' mánj. ¹¹ Dadin' Ma'an sa gataj: "Sî ginikaj nika duguî!", nî huej huin sa gataj: "Sî dagahuî' mánj." Sani hiāj nî, nûnj huin si nitaj si nîkajt nika duguî!, sani si dagahuî!, nî gâ' nitaj si dagahuîn' si-ley Ma'an Ña'anj an mánj. ¹² Huê dàj rûn' ga'min nej suj nî huê danj gadagahuin nej suj dadin' ley gi'hiāj giyi'nînj riñan nej suj nî huej huin sa ganakaj guendâ dàj gi'hiāj nej suj. ¹³ Dadin' nitaj àmàn gananîn àko ruhuâ Ma'an Ña'anj an ni'in nej guìi si nitaj si gananîn àko ruhuâ ninj ni'in ninj nej dugui' ninj, huê danj nî ûta giran' sâñun ninj gi'hiāj Ma'an Ña'anj an, sani gananîn àko ruhuâ Ma'an Ña'anj an nî gi'hiāj si gachin' ninj riñan sañuun si gurugûñu'unj ninj a'ngô nej dugui' ninj nânj ánj.

Nî si nitaj si guruguñu'unj' nej duguît ni nitaj si ni'ñanj si guyumân ruhuô'

¹⁴ Ahuin guendâ ni'ñanj si gataj dâ'aj nej suj si guyumân ruhuâ nej suj ni'in nej suj Ma'an Ña'anj an, si nitaj si ga'hui' nej suj sa gachin riñan a'ngô nej guìi ran' àko râ'aj dînînj. Nî ga'hue gananîn nej suj man guendâ guyumân ruhuâ nej suj nânj nî!. ¹⁵ Nî si huâ 'ngo dînînt nî si huâ 'ngo yuguet nî nitaj atsîj i ginun ninj nî nitaj sa ya ninj da' gui, ¹⁶ nî huâ 'ngo nej suj gataj gunin' ninj: "Gâ dîn'înj ruhuâ' sò' nî nân' dukuât, nî garán sò' ma'an da'nga nî si ganûn nuhuij sò' nî ya sò' nda gùnùmân rikît", sani si nitaj si ga'hui' nej suj sa garán ninj ma'an ninj, sa ya ninj. Nî ahuin si ni'ñanj si gataj nej suj dànanj gunin' nej guìi dânj râ'aj. ¹⁷ Huê danj nî si guyumân ruhuâ nej suj sani nitaj si ga'hui' nej suj sa gachin riñan nej guìi ran' àko nî dàj rûn' huin si gahui' sa guyumân ruhuâ nej suj huin nânj ánj.

¹⁸ Sani ga'hue gataj da'aj nej suj: Sò' ni guyumân ruhuâ!, "sanì ñùnj ni guruguñu'un nej guiì ran' àko." Hiaj ni giđigân sò' sa guyumân ruhuâ! ngà rayi'î nej sa nitaj si guruguñu'unj dan; dadin' ñùnj ni ga'hue giđigán sa guyumân ruhuâj ngà nej sa guruguñu'un nej guiì ran' àko nañj ánj. ¹⁹ Sò' ni guyumân ruhuâ si huà 'ngo rìn Ma'an Ña'anj an, ni dùgùnàj gi'hiâ'; Sani huê danj nañj guyumân ruhuâ nej sa kij ï, ni nda nagunanj ninj nga ni'in ninj Ma'an Ña'anj an. ²⁰ Sani huîn' sí nitaj si ni'in yàngà' rû'huaj, ni huà nañj huà ruhuâ' gini'in, dadin' ñùnj huin si guyumân ruhuâ' sanì si nitaj si guruguñu'unj nej guiì ran' àko ni nitaj ñùnj guendâ ni'ñanj sa guyumân ruhuâ' mánj. ²¹ Ni sê guyumân ruhuâ sachij Abraham rej nê' nuguan' gataj Ma'an Ña'anj an ni rayi'î dan ni gi'hiaj yugui sô' si-na ña'anj an ni riñan si-na ña'anj dânj guta' sô' da'ní sô' Isaac, ni gini'in yàngà' Ma'an Ña'anj an si dagahuin sô' ni gi'hiaj sô' sa nikaa rà' saj ûn!. ²² Nun ni'în' si sa guyumân ruhuâ sij ngà sa dagahuin sij ni nikaj dugui' nùguàn'àn ngue ni dànanj ganahuin hue'ê ñìn' sa guyumân ruhuâ sij dânj rà' saj ûn!.

²³ Huê danj ni gisij nuguan' gataj: "Guyumân ruhuâ Abraham ni'in sij Ma'an Ña'anj an, ni rayi'î dan ni gataj Ma'an Ña'anj an si huin sij sí gi'hiaj sa nikaa." Ni gataj Ma'an Ña'anj an si huin sij sí nikaj dugui' ngà Ma'an.

²⁴ Hiaj, ni ni'in nej suj si Ma'an Ña'anj an ni nadiganj si nej guiì ni huin ninj sa nikaa rayi'î guendâ dagahuin ninj ngà guendâ guruguñu'unj ninj ahuin nanj sa gachin riñan a'ngô nej guiì, ni sê man guendâ guyumân ruhuâ ninj ni huin ninj sa nikaa mánj. ²⁵ Huê gè danj gahuin ngà Rahab, siyànà gudu'huêj ma'an. Ni guendâ ganahuin rà'a ni gachrij huij nej sô' ga'anj ganakaj guendâ dâj hua riñan hio'ó dânj, ni gi'hiaj Ma'an Ña'anj an si gahuin sa nikaa rayi'î guendâ giđiganj a'ngô chrej e ga'anj nej sí dânj. ²⁶ Dadin' dàj rûn nneè ku' ni si nitaj si nne nanè nimûn' nngaj ni huin sa gahui'i, ni huê danj ni ñùnj huin si guyumân ruhuô' sanì si nitaj si guruguñu'un' ahuin nanj sa gachin riñan a'ngô nej guiì ni huîn' sa gahui'i.

Sa gi'hiāj hiō'

3 Sí gi'hiāj nej suj si huin nej suj maestrû chruñ nîn' ruhuâ nga gidigân nej suj riñan nej dinînt man dînînj, dadin' gâ' ni'in nej suj si dànanj nîko gânachin' Ma'an Ña'anj an guenda riñan nej suj. ² Daran' nê' nî dàñùn gi'chio' si gina'an ruhuâ nî gananîn ruhuâ a'ngô nej duguî'. Nî si huâ 'ngo guìi nitaj si gi'hiāj gina'an ruhuâ nî nitaj si gi'hiāj gananîn ruhuâ a'ngô nej duguî' ngâ nuguan' ga'min ninj, ni huin ninj 'ngo guìi gi'hiāj sa nîkâa, nî huê danj nânj ga'hue ginikaj sun ninj riñan nneè kú ninj nî si gi'hiāj ninj gakîn'in mánj. ³ Nî si ga'nîn' aga' freno du'huâ nej guâhiu guendâ dagahuin nej xuj riñun', nî gi'hiô' dànanj da'nga nî ga'hue ginikaj sun' riñan da' huâ nîn' gâchrà' nneè kú xuj. ⁴ Gini'hiāj nej suj dàj gi'hiāj nej sí guduguâj nej barkû yâchij xi nga gache riñan nnee; dadin' nûnj huin si ûta nîko huaj, nî huê danj nânj ûta nûkuaj guru'man nanèe ga'an, sani nej sí nîkaj nîu'unj nej barkû nânj nî man nga 'ngo sa gû'nâj timón dânj ginikaj sun riñanj nî hua'an dànè' garan' ruhuâ nej sô!. ⁵ Nî huê danj nânj hio! nî huin sa huâ lij doj riñan nneè ku', sani ga'hue gi'hiâ sañun nîko, nî huê danj nânj hua lij chrun giri ña'aan sani ga'hue gânahuij 'ngo kij i gaka gi'hiâ. ⁶ Nî hio' huin dàj rûn' huin ña'aan, nî huin dàj rûn' huin 'ngo yumiguì kij huaa. Nî nne ruhuâ nneè ku', nî gi'hiāj yi'lij daran nneè ku', nî gi'hiâ si gi'hiāj nej guìi gakîn'in nî rayi'î dan nî gaka ninj ruhuâ rûnâko nânj ánj. ⁷ Dadin' daran' nej yuku, nî nej yataj a nî nej yukuâa, nî nej yuku mân ruhuâ nne ña'anj, nî gunûkuaj nej sîi nagi'hiāj nîn nej sô' daran' nej yô'; ⁸ sani gâ' si 'ngo guìi na'hue gûnûkuaj nagi'hiāj nîn hia ninj, nî huin 'ngo sa a'nan' na'hue gûnûkuaj nej guìi nagi'hiāj nîn ninj nî ûta man nne gi'hiāj gâhui' nej guìi riñanj nânj ánj. ⁹ Nî ngâ hio' ga'min hue'ê' riñan Ma'an Señor huin Re' Ña'anj an, nî huê nga hio' ga'min kî' riñan nej guìi sani nej guìi nî dàj rûn' hua Ma'an Ña'anj an hua ninj nânj ánj. ¹⁰ Nî huê gè du'huo' gahui nuguan' gato' si gi'hiāj hue'ê Ma'an Ña'anj an ngâ nej

guiì nị huê gè du'huo' gahui nuguan' kij huaa. Nị si ga'hue gaj danj man djinñj. ¹¹ Ga'hue gahui nne huq tsì'i nị ga'hue gahui nne huq hā'i ruhuâ hiu'uj ñan a'nga nnee nānj nī'.

¹² Ga'hue gahui chruj aceituna raa chrun īgu nị ga'hue gahui chruj īgu raa chrun uba nānj nī'. Huê danj nị si ga'hue gahui nne huq nī'in nị nne huq tsì'i ruhuâ hiu'uj ñan a'nga nnee mānj.

Ne' yàtā'a 'na' sa chrun nīn' ruhuô'

¹³ Ahuin sí huin sí chrun hue'ē nị hue'ē garanj da'nga' ruhuâ sō' siganñj nej suj rā'aj. Nị ganadigān sō' si huin sō' sí nìn gi'hiāj nị huin sō' sí chrun hue'ē nị huê danj nānj nitaj si rākij sō' nej nānj ánj. ¹⁴ Sani si yikòj nej suj nị si sa na'an chre dan gi'hiāj nej suj nị mān nuguan' gunin' ngà nej guiì ruhuâ nimān nej suj, nị si ganin' ruhuâ nej suj si ûta huin nej suj, nị si gidigañu'unj nej suj riñan nuguan yàngà'a mānj; ¹⁵ dadin' si gi'hiāj nej suj dānanj nị nùnj huin si chrun nīn' ruhuâ nej suj, sanj sê Ma'an Ña'anj an huin sa riki sa chrun nīn' ruhuâ nej suj mānj, dadin' sa mān riñan hio'ó nānj huin nị sa giri rā nej guiì huin, nị nānj huin sa garan' ruhuâ sichre gi'hiāj nej guiì nānj ánj. ¹⁶ Dadin' ñan huq nuguan' yikòj o ngà nuguan' unin'in, nị garan' ñu'unj nej guiì dugui' ninj, nị ûta mān sa kij huaa hiuj dānj. ¹⁷ Sanj nej guiì gahuin chrun nīn' ruhuâ gi'hiāj Ma'an Ña'anj an, nị nitaj si gi'hiāj ninj gakin'in; nị nitaj si gunin' ninj ngà nej guiì, nị sà' hua ruhuâ ninj, nị ni'ñānj hua si-nùguàn' ninj, nị ûta guruguñu'unj ninj nej guiì, nị rugui' si sà' gi'hiāj ninj, nị nitaj si nāhia ninj, nị nitaj si gidigañu'unj ninj mānj. ¹⁸ Nị nej guiì huq din'inj ruhuâ nị nitaj si ganahuij ruhuâ ninj gunin' ninj ngà nej guiì, guendâ ruhuâ ninj ga din'inj nị dugu'nin' ninj gi'hiāj ninj sa níkāa nānj ánj.

Sí ginikaj dugui' ngà nej guiì nun ni'in Ma'an Ña'anj an

4 Dànè' ga'na' sun guta'a ngà sun gunin'in siganñj nej suj rā'aj. Sê rayi'í sa a'nan' ganin' ruhuâ nej suj gi'hiāj nej suj huin sa gi'hiāj rā' saj ûn'. ² Úta huin ruhuâ nej suj ga

doj rasuun riñan nej suj, sani nitaj nùnj giri' nej suj ga riñan nej suj, nī dagahui' nej suj nī huin yìkòj ruhuâ nej suj ni'in nej suj nej dugui' nej suj, sani na'hue giri' nej suj, nī ûta gunin' nej suj nī guta' nej suj, sani na'hue giri' nej suj sa ganin' ruhuâ nej suj, dadin' nitaj si gachín nej suj riñan Ma'an Ña'anj an mánj. ³ Gachín nej suj, sani nitaj si ganahuin ra'a nej suj, dadin' gachín nej suj guendâ ganahuin nìhià' ruhuâ nej suj ngà nneè kú nej suj. ⁴ Dàj rûn' gi'hiāj nej guì nìkaj nika dugui' huê danj gi'hiāj anéj ma'an nimân nej suj ma'an riñan Ma'an Ña'anj an. Nun ni'in nej suj si nga ginikaj dugui' nej suj ngà nej guì mân ruhuâ yumiguì nī gunin' nej suj ngà Ma'an Ña'anj an mínj. Ahuin nanj guì, huin ruhuâ ginikaj dugui' ngà nej guì mân ruhuâ yumiguì. Nī huin ninj guì gunin' ngà Ma'an Ña'anj an nanj ánj. ⁵ Nī ganin' ruhuâ nej suj si man si ga'min ma'an ñanj si-nùguàñ' Ma'an Ña'anj an nanj nì': "Nun ni'in nej suj si ûta huin ruhuâ Ma'an Espíritu Santo nne ruhuâ nimân nej suj si dagahuin nej suj mínj." ⁶ Sani dànanj ûta nìko guruguñu'unj Ma'an Ña'anj an nī gi'hiā sunuj u ngà nej guì dagahuin riñanj. Nī rayi'î dan gataj ñanj si-nùguàñ' Ma'an Ña'anj an: Nī gunin' Ma'an Ña'anj an ngà nej guì ganin' ruhuâ si ûta huin ninj, sani gi'hiāj Ma'an Ña'anj an sunuj u ngà nej guì gi'hiāj si huin ninj guì ninaj doj.

⁷ Dagahuin nej suj, sa gataj Ma'an Ña'anj an; nī sì ga'nînj nej suj si gi'hiāj qanañ sa nàsà'a riñan nej suj, huê danj nī guxunj ma'an riñan nej suj nanj ánj. ⁸ Ga'na' nichì nej suj riñan Ma'an Ña'anj an, nī ga'na' nichì Ma'an riñan nej suj. Nej suj gi'hiāj gakin'in nī gànàníkàj ruhuâ nej suj rayi'î si-gakin' nej suj, nī nej suj ganin' huà' ruhuâ nī nag*i*'hiāj hue'ê nej suj nimân nej suj. ⁹ Gananin sta'u ruhuâ nej suj, nī gudugue'e nej suj, nī gagauaj hia nej suj. Nī ga'ngà' nej suj nī ganahuin sa a'nga' nej suj dânj sa gudugue'e nej suj, nī si huq nìhià' ruhuâ nej suj nī gananin ruhuâ nej suj. ¹⁰ Nī nag*i*'hiāj ninaj nej suj ma'an nej suj riñan Ma'an Señor, nī ganachinika nej suj nanj ánj.

Sí guta' gakín'in dinín

¹¹ Ni sí ga'min nej suj, rayi'î 'ngo ni a'ngô nej dugui' nej suj man dínînj. Ni guìi ga'min rayi'î nej dugui' ni guta' ninj gakín'in yichrá nej dugui' ninj, ni ga'min ninj rayi'î ley ni guta' ninj gakín'in yichrá ley; saní si gutâ' gakín'in yichrá ley, hiô' ni nitaj si dagahuîn' sa taj ley mánj. Hiô' ni huîn' guesì riñan ley nânj ánj. ¹² 'Ngo rîn Ma'an Ña'anj an huin sa giri rà dàj ga ley ni huej huin guesì, ni ga'hue gi'hia gânánin ninj ni ga'hue gi'hia si ga'anj ni'hia ninj; saní sò', ni ahuin si huîn' ni guta' gakín'in yichrá nej dugui' rà'aj.

Nun ni'în' nùnj huin si gahuin gui a'hioj

¹³ Hiaj, ni gunin nej suj gataj dànanj: "Hiaj nej si a'hioj ni ga'anj nê' 'ngo yuman' snà'anj dânj, ni gane nê' 'ngo hio'o hiuj dânj, ni gdudu'hue nê' rasun ni gi'hiadj gânun' san'anj an."

¹⁴ Saní nun ni'in nej suj dàj gahuin gui a'hioj mánj. Ni hua 'ngo nej suj ni'in si gane nej suj gui a'hioj nânj nî'. Yàngà' hia ni sa nì'nà' hua riñan nê' ni huin dàj rûn' huin nnga dadin' gurugui'ij gini'hio saní nda nanè chre ni giyitün' man nânj ánj.

¹⁵ Nej nuguan' da'hui nej suj gataj nej suj huin: "Si ruhuâ Ma'an Señor, ni gane' ni ga'hue gi'hiô' 'ngo sun nânj nej si gi'hiô' a'ngô sun nânj." ¹⁶ Saní sa gi'hiadj nej suj huin, si ûta nìchràj ruhuâ nej suj ga'min nej suj ni ûta huin nej suj ruhuâ nej suj. Ni daran' nej guìi ganîn ruhuâ si ûta huin ninj doj ni a'nan' hua sa gamîn ruhuâ ninj; ¹⁷ Ni nej guìi ni'in gi'hiadj sa sà'aj, ni nitaj si gi'hiadj ninj sa sà'aj, ni gakín'in huin sa gi'hiadj ninj nânj ánj.

Gânahuij si'hiadj nej sí yiru'huee

5 Gunin nej suj huâ yiru'huee nej nuguan' nânj. Ni gdugue'e nej suj, ni gagauj hia nej suj dadin' gùyùmàn guí ni giran' àko nej suj. ² Gà' girë' daran' nej rasun huâ du'hue riñan nej suj, ni gá' yâ nej yahuì lij nej sigan' nej suj. ³ Ni gá' gato nîn' nej aga' oro ni aga' plata huâ riñan nej suj; ni sa gato dânj huin sa gânâtà' rayi'î nej suj ni dàj rûn' gaka

nej rasuun gi'hiāj ña'aan ni huē danj girē' nej suj gi'hiāj sa gato dānj. ⁴ Huē danj ni, ga'min gakīn' nej sī rayi'ī nej gui gi'hiāj sun nej sō' riñan 'ngo yiru'huee, dadin' gidigañu'unj nej yiru'huee nej sō' ni nun ganaru'hue hue'ē nej yiru'huee du'hue nej sō'; ni guniñ Ma'an Ña'anj an daran' nej nuguan' ga'min' gakīn' nej sī gi'hiāj suun. ⁵ Nga gane nej suj riñan hio'ó nāñj ni ûta ganahuin nīhiā' ruhuâ nej suj ngà nneè kú nej suj ngà nej gakīn'in, ni ûta gu'ñūn nej suj gi'hiāj nej suj gakīn'in, ni dàj rûn' ganaminj nej yuku dagahui' nej sij huē danj ganaminj nimān nej suj ngà nej gakīn'in. ⁶ Ni nitaj si duna'huej nej sī gi'hiāj sa nīkāa rayi'ī nej sō', huē danj ni dugua'i nej suj ni dagahui' nej suj nej sō'.

Ga nùkuaj ruhuâ ni dāgahuin

⁷ Huē danj ni ga nùkuaj ruhuâ nej suj nāñj dīnīnj, nda gui nāñkāj ñun Ma'an Señor ga'naj. Ni gini'hiāj nej suj dàj gi'hiāj nej sī gunuun dadin' huā nùkuaj ruhuâ nej sō' gana'huīj nej sō' nda gùyùmān gumān rāan ngà gumān ra'ñānj an, da'nga ni ga'hue gachij yinā nej sō' ni gīrī' nej sō' tan'an ya nej sō'.

⁸ Huē danj nāñj ga nùkuaj ruhuâ nej suj, ni nagī'hiāj ran nej suj nimān nej suj; dadin' gā' gahuin nichrun' diū ga'na' ñūn Ma'an Señor. ⁹ Ni sī garāñj ruhuâ 'ngo ni a'ngō nej suj rayi'ī nej dinīñ nej suj man dīnīnj, da'nga ni sī ga'anj ni'hiā nej suj; dadin' gā' nīkīn' chrūn guesi riñan rahue'e guendā nagī'hiā guenda ngà nej suj. ¹⁰ Gida'a nej suj si-chrej nej sī ganata' dàj gahuin nāñj dīnīñ, dadin' gananīñ nej sō' yi'ī siyugui Ma'an Señor huē danj ni giran' sāñūn nej sō', sanī ga nùkuaj ruhuâ nej sō'. ¹¹ Dadin' gā' ni'īn' si dānanj ganahuin nīhiā' ruhuâ nej guīl giran' sāñūn. Ni gā' guniñ nej suj dàj ga nùkuaj ruhuâ Job nga giran' sāñūn sō', ni gā' ni'in nej suj dàj gi'hiāj Ma'an Señor ngà sō' nda ne' rùkù ñīn', dadin' ûta gananīñ àko ruhuaj ni'in sō'.

¹² Sanī sa da'hui nej suj gi'hiāj nej suj huin, dīnīnj, ni sī gi'hiāj yītīnj nej suj si-nùguàn' nej suj, ni sī gataj nej suj si

yàtì'a ngà hio'óo huin sa gini'in yàngà' sa gi'hiaj nej suj mánj: Ni gá! sì ga'hue gataj nej suj si a'ngô nej rasun huin sa gini'in yàngà' sa gi'hiaj nej suj mánj; ni si gataj nej suj "ga'hue" ni dagahuin nej suj nuguan' garânj yina nej suj dânj, ni si gataj nej suj "sì ga'hue" ni huê danj gi'hiaj nej suj, da'nga ni si giran' sañun nej suj mánj.

¹³ Huá 'ngo nej sô' mân siganînj nej suj giran' sañun nî!

Gàchìnj nì'hiaj nej suj rayi'í nej sô'. Huá nìhià' ruhuâ 'ngo nej sô' mân siganînj nej suj nî!. Gachra nej sô' chra'a riñan Ma'an Ña'anj an. ¹⁴ Ni huá 'ngo guì a'nan'an siganînj nej suj nî!, gákînj nej suj nej sô' níkaj suj riñan nej sô' níkò' rukû Ma'an Jesúis, ni ga'na' nej sô' ni gachìnj nì'hiaj nej sô' rayi'í nej guì a'nan'an ni gachri nej sô' gasiti nej guì dânj ngà siyugui Ma'an Señor. ¹⁵ Ni si guyumân ruhuâ nej sô' nga gachín nì'hiaj nej sô' rayi'í guì a'nan' dânj, ni ganahuin guì a'nan' dânj, ni ganachi nikaj Ma'an Señor guì a'nan' dânj; ni si gi'hiaj guì dânj gakîn' in ni ginikaj Ma'an Ña'anj an nimân níko rayi'í guì dânj. ¹⁶ Gànâtà' 'ngo ni a'ngô nej suj si-gákîn' nej suj riñan nej dugui' nej suj, ni gachìnj nì'hiaj 'ngo ni a'ngô nej suj rayi'í nej dugui' nej suj, da'nga ni ganahuin nej suj. Ni si huá yìtinj ruhuâ sí gi'hiaj sa níkäa nga gachìnj nì'hiaj sô' ni ûta níko ga sa ga'hue gi'hiaj sô'. ¹⁷ Ni dàj rûn' hua nê' huê danj ga Elías sô' gataj dàj gahuin, ni nga ga'min sô' ngà Ma'an Ña'anj an ni nga gachín nì'hiaj sô' sisì sì gaman' ni guyumân yìtinj ruhuâ sô' rayi'í sa gachín sô' huê danj ni nun gámân' huà'nínj hio'o tá huâtàn' ahui mánj. ¹⁸ Ni ne' rukû ni gachín nì'hiaj ñûn sô', huê danj ni gaman', ni gahiu ñûn nej sa mân riñan hio'óo yâ nej guìi.

¹⁹ Ni si huá 'ngo nej dinînt mân siganînj nej suj guxunj ma'an riñan chrej yàngà'a, ni a'ngô nej suj gi'hiaj gananikàj ñûn sí dânj ni gaché sô' chrej yàngà'a, ²⁰ ni dùgùnàj huaj si gini'in nej suj ni si huá 'ngo nej dinînt gi'hiaj gananikàj ñûn sí dânj gatûj sô' ruhuâ chrej yàngà'a, ni gi'hiaj sô' si gananin sí dânj ni si ga'anj ni hia sô', ni gi'hiaj sô' si ginikaj Ma'an Ña'anj an nimân níko rayi'í gá'lí nej si-gákîn' sí danj.